

АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАСНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНО-ЕКСПЕДИЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Транспорт – це одна з найбільш важливих частин, що складають інфраструктуру держави в цілому. Транспортування входить до складу ключових логістичних процесів, так як забезпечує взаємозв'язок між усіма етапами пересування матеріального та супроводжуваних (інформаційного, фінансового та кадрового) потоків в ланцюгах поставок [2]. Постійний розвиток та стійке функціонування процесу транспортування є необхідною умовою стабілізації, структурної перебудови та ефективності економіки, підтримання та зростання добробуту населення.

Транспортування компенсує просторово-часовий розрив між процесами генерації і споживання товарно-матеріальних цінностей в ланцюгах поставок і є сполучною ланкою між базисними логістичними процесами [3]. Загалом можна стверджувати, що роль транспорту у ефективності функціонування макроекономіки і мікроекономіки дуже велика. Актуальність проблем у транспортній сфері підтверджується тим, що близько 50% сукупних витрат на логістику для більшості господарських суб'єктів пов'язано з транспортними витратами. У зв'язку з цим при організації логістичного сервісу особливу увагу приділяють транспортно-експедиційним перевезень [1].

Транспортні системи не можуть розкрити весь свій потенціал, якщо не будуть вирішені комплексні транспортні проблеми. Вибір каналів просування матеріальних потоків в значній мірі залежить від елементів транспортної системи, участь яких передбачається в тому чи іншому варіанті транспортно-переміщують робіт. Ці роботи і операції утворюють транспортно-експедиційну діяльність. Для її виконання потрібні технічні та технологічні засоби, експедитори, водії, транспортно-складські робітники, досвід виконання подібних робіт тощо.

Популярність транспортно-експедиційних послуг викликана тим, що мати кожному підприємству або фірмі штат цієї категорії працівників, містити відповідний парк транспортних засобів, необхідних приміщень і ремонтну базу не вигідно, так як все це обходиться дуже дорого, а використовується, як правило, нерационально. Тому для оптимізації господарсько-економічної діяльності та логістичних зв'язків багатьом підприємствам доцільно, звільнившись від невластивих їм функцій, перекласти їх на спеціалізовані логістичні структури.

Управління транспортно-експедиторською діяльністю в ланцюгах поставок дозволяє, з одного боку, гарантувати наявність товару у споживача з виконанням умов за часом доставки і збереження вантажу і, з іншого, - запобігти надлишок запасів на складах клієнта, який може привести до підвищення витрат на зберігання або до втрат внаслідок інертності запасів і їх старіння [5].

Транспортно-експедиторська діяльність покликана звільнити вантажовласника від невластивих йому функцій з доставки товару споживачеві, зокрема від необхідності взаємодіяти з іншими суб'єктами транспортного ринку (агентами і перевізниками) з метою укладення з ними договору перевезення, здійснювати з ними розрахунки за транспортно-експедиторську операції, а також оформляти транспортні та товарноспровідні документи. До завдань логістичного менеджменту транспортно-експедиторської діяльності входить розробка стратегії розвитку системи доставки вантажів, поточне планування і реалізація транспортно-логістичного обслуговування, управління логістичними процедурами в процесі транспортування, перевалки і зберігання вантажу, здійснення контролінгу транспортно-експедиторських операцій і забезпечення якнайвищого рівня логістичного сервісу [1].

Основною метою управління транспортно-експедиторською діяльністю в ланцюгах поставок є підвищення якості обслуговування клієнтів за умови оптимізації транспортних, складських та інших пов'язаних з ними витрат.

З логістичної точки зору транспортно-експедиторська діяльність є як раз тим елементом, який і забезпечує існування вантажних і транспортних потоків і управління ними.

Сутність транспортно-експедиційного обслуговування полягає в тому, що транспортні підприємства допомагають вантажовідправників та вантажоодержувачів виконувати ряд робіт і операцій, пов'язаних з перевезеннями, наприклад:

- Маркування;
- Складання заявок на перевезення вантажів;
- Оформлення перевізних документів;
- Задача-отримання вантажів;
- Навантаження вантажів на рухомий склад;
- Доставка вантажів;

- Перевалки вантажів;
- Супровід і охорона вантажів;
- Інформаційне обслуговування клієнтів про хід транспортування тощо [1].

Перехід на логістичну концепцію управління перевезеннями вантажів дозволяє істотно підвищити ефективність і якість транспортного обслуговування споживачів. Концепція логістичного управління стимулює цілісний підхід до управління перевезеннями при зовнішньо-економічних операціях.

В результаті у вигрші виявляються і транспортні підприємства, і споживачі послуг, логістичні витрати яких зменшуються в зв'язку з заміною самовивозу на доставку товарно-ресурсів за допомогою транспортно-експедиційних посередницьких структур.

Більшість учасників логістики традиційно є експедиторами, які займаються бронюванням вантажів у поєднанні з послугами відправлення та призначення. Однак, коли глобальна ділова практика змінилася, і управління ланцюгами поставок почали набирати популярність, ці компанії зрозуміли потенціал можливості запропонувати безліч послуг, включаючи наземні перевезення, складування та логістику за контрактом під однією парасолькою, як майбутню тенденцію і швидко перейшли придбати необхідні можливості та зуміли стати постачальниками послуг єдиного вікна у глобальному масштабі.

Основні переваги користування послугами транспортно-експедиційних підприємств полягають в наступному:

- Якісно підвищується ефективність роботи самих транспортних засобів, а також обслуговуючого персоналу;
- Знижуються кількісні параметри і поліпшується структура запасів за рахунок збільшення частоти поставок;
- Виключається проблема простою, порожніх пробігів і недовантаження транспортних засобів в періоди спаду ділової активності і проблема нестачі їх в періоди підвищення ділової активності;
- Клієнтами можуть готуватися відправки без урахування наявності зворотного вантажу;
- Можна вибрати найбільш пристосоване для даного вантажу транспортний засіб, так як є великий діапазон їх можливих розмірів і типів;
- Оптимізуються вантажопотоки на всіх рівнях;
- Транспортно-експедиційні послуги дозволяють замовникам скоротити потребу в транспортних засобах і обслуговуючому персоналі до мінімуму;
- Кожна відправка може бути перевезена з найменшими витратами за рахунок збору вантажів ряду клієнтів [1].

При посередницькій доставці коефіцієнт використання вантажопідйомності транспортних засобів і коефіцієнт використання автотранспорту за часом (за рахунок скорочення простоїв) зростають в середньому в 2-3 рази [2].

У світовій логістичній сцені домінує кілька з десяти до дванадцяти транснаціональних компаній, за якими йдуть менші компанії, загалом чисельність менше п'ятдесяти. Ці постачальники послуг сприяють всій світовій торгівлі. Основними гравцями в цій галузі керують DHL, Kuehne + Nagel, Schenker / BAX, UPS, Geodis, Expeditors, Agility, CEVA Logistics, Hellman у всьому світі та ін. За останні два десятиліття з'явилися транснаціональні компанії, які придбали та придбали місцевим та меншим гравцям набути багатонаціонального статусу в поєднанні з глобальною мережею. У недалекому минулому вся сфера логістики наповнена злиттями та поглинаннями.

Використання логістичних систем за участю сучасних термінальних комплексів дозволяє всім учасникам отримати додатковий ефект. Якість термінальних перевезень для вантажовласників характеризується високою швидкістю доставки і обробки вантажів, надійністю. Участь транспортного підприємства в термінальних перевезеннях дозволяє мати стабільне завантаження транспортних засобів через їх участі в постійно працюючій системі руху товару від продавця до покупця, прискорити товарообіг і скоротити транспортні витрати, сприяє прискоренню оборотності капіталу і підвищенню конкурентоспроможності на ринку міжнародних автомобільних перевезень.

Література:

1. Принципы логистического менеджмента транспортно-экспедиторской деятельности URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/printsipy-logisticheskogo-menedzhmenta-transportno-ekspeditorskoy-deyatelnosti/viewer> (дата звернення 07.04.2021).
2. Роль транспорта и содержание транспортно-экспедиционных услуг в процессе организации логистического сервиса URL: https://studref.com/404183/logistika/rol_transporta_soderzhanie_transportno_ekspeditsionnyh_uslug_protssesse_organizatsii_logisticheskogo_serv (дата звернення 07.04.2021).
3. Логистизация транспортно-экспедиционной деятельности автотранспортных предприятий при внешнеэкономических операциях URL: <https://www.dissercat.com/content/logistizatsiya-transportno-ekspeditsionnoi-deyatelnosti-avtotransportnykh-predpriyatii-pri-v> (дата звернення 07.04.2021).
4. Top 25 Freight Forwarders: Strong Growth, Abundant Opportunity URL: https://www.logisticsmgmt.com/article/top_25_freight_forwarders_strong_growth_abundant_opportunity (дата звернення 07.04.2021).
5. Role of Freight Forwarding & Logistics Companies in Supply Chain Management URL: <https://www.managementstudyguide.com/freight-forwarding-and-logistics.htm> (дата звернення 07.04.2021).

Науковий керівник: д.е.н., доц. Дунська А.Р.